

UNIUNEA EUROPEANĂ

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Prezentare generală a contextului de implementare a SDL

Municipiul Sebeș este așezat pe un teren relativ plan, în partea central sudică a județului Alba, aproape de confluența Sebeșului cu Mureșul la altitudinea de 248 de metri, situat la intersecția drumurilor naționale Sibiu – Cluj și Sibiu – Arad, la o distanță de 15 km de Alba Iulia, 55 km de Sibiu și 63 km de Deva.

Coordonatele geografice ale municipiului Sebeș sunt: 45° 38' Latitudine nordică, 23° 34' longitudine estică.

Teritoriul municipiului Sebeș este străbătut de râurile Sebeș și Secașul Mare și se învecinează la: est - comunele Daia Română, Cut și Câlnic, sud - comunele Cîlnic și Săsciori, vest - comunele Vințu de Jos și Pianu, nord - municipiul Alba Iulia.

Din municipiul Sebeș fac parte următoarele localități:

- Sebeș – situat pe ambele maluri ale râului cu același nume, la intersecția drumurilor naționale și europene DN1 și DN7 și a autostrăzilor A1 și A10;

- Lan crăm – localitate componentă, aproape de limita nordică a municipiului, la aproximativ 2 km de localitatea Sebeș;

- Petrești – localitate componentă așezată de-a lungul râului Sebeș la 3,5 km de Sebeș spre sud cu acumularea ce-i poartă numele, care funcționează în scopul atenuării undelor de viitură din amonte;

- Răhău – sat aparținător pe Valea Secașului Mare ce se deschide la sud de DN1 și așezat în partea sud estică a localității Sebeș.

Teritoriul Municipiului Sebeș se înscrie în tipul de climat temperat continental specific regiunilor deluroase cu înălțimi cuprinse între 200 - 800 m. Climatul este influențat de relief prin forma sa, poziția versanților și altitudine. Munții constituie o barieră orografică, iar culoarul Mureșului favorizează pătrunderea aerului în ambele sensuri determinând zonalitatea pe verticală a tuturor elementelor climatice. Iarna, temperaturile multianuale oscilează în jurul valorii de - 2°C. Invaziile de aer marin produc creșteri ușoare de temperaturi. Primavara temperaturile medii lunare sunt mai ridicate cu 6 - 12°C, iar toamna mai coborâte 5 - 9°C.

Variabilitatea anuală a temperaturii are caracter neperiodic 2 - 4°C. Cele mai mari abateri ale mediilor lunare se înregistrează iarna și primavara, datorate circulației atmosferice mai intense. Temperatura minimă absolută - 25°C, iar maximă 39°C spre culoarul Muresului.

Regimul precipitațiilor se caracterizează prin cantități modeste 500 - 600 mm/an, strâns legat de circulația atmosferică a maselor de aer. Primele ninsori sunt la începutul lui noiembrie, ultimele semnându-se la sfârșitul lui martie. Indicele de ariditate se înscrie în

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Proiect "Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Sebeș", cod 123678
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capitalul Uman (POCU) 2014-2020

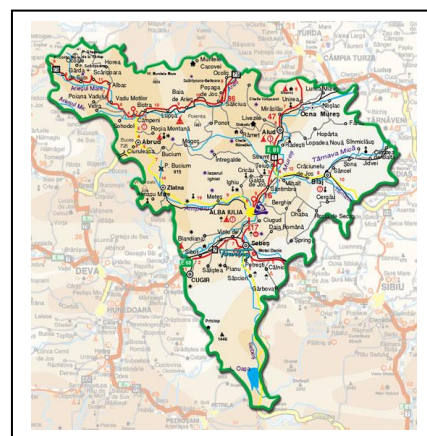
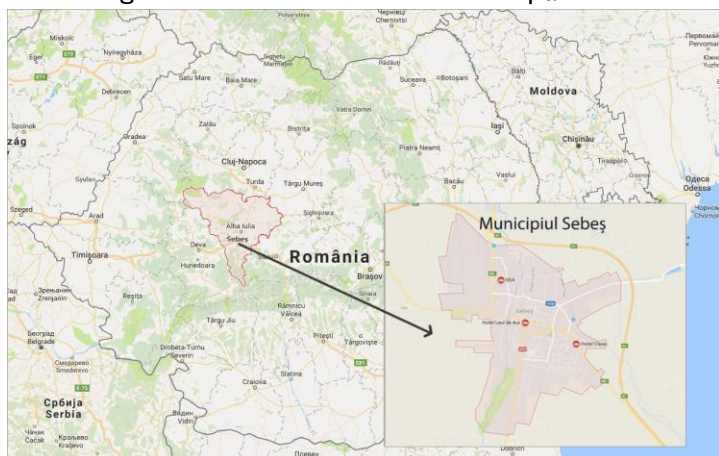
UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

jurul valorii de 50 - 60%. Regimul eolian - sufera modificari locale dupa orientarea culmilor și vailor. Vanturile dominante sunt cele de vest. Viteza medie este de 6,5 m/s.

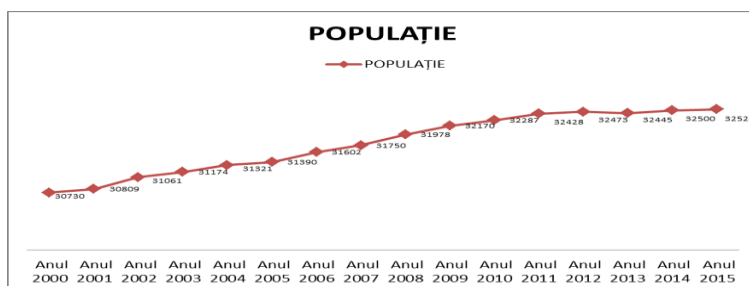
Diversitatea reliefului, a structurii geologice cât și a climatului se reflectă direct asupra vegetației. Astfel, între extremele altitudinale cuprinse între lunca Mureșului și cel mai înalt vârf (Șureanu 2059 m) se găsesc individualizate principalele etaje de vegetație. Apa lacurilor de pe Valea Sebeșului Oașa, Tău, Căpâlna și Petrești este folosită atât din punct de vedere hidroenergetic cât și în sistem microregional în alimentarea cu apă a localităților.

Hartă cu localizarea în cadrul României și județului Alba (vezi hartă de dimensiuni mari în ANEXA 1).

Populația și caracteristicile demografice

În conformitate cu datele statistice preluate de la Institutul Național de Statistică, în perioada 2000 – 2015, evoluția populației pentru Municipiul Sebeș avea un trend ascendent. Menționăm că s-au folosit date statistice INS actualizate față de cele de la Recensământul 2011.

Populația după domiciliu la 1 ianuarie 2015 pe grupe de vârstă și sexe la 01.01.2015 (Municipiul Sebeș):

	Total populatie	Masculin	Feminin	Structura pe grupe de vârstă - %
TOTAL	32526	15744	16782	100,0

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Proiect "Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Sebeș", cod 123678
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capitalul Uman (POCU) 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

0-4 ani	1684	883	801	5.2
5-9 ani	1950	1008	942	6.0
10-14 ani	1781	947	834	5.5
15-19 ani	1760	884	876	5.4
20-24 ani	2121	1059	1062	6.5
25-29 ani	2543	1258	1285	7.8
30-34 ani	2531	1260	1271	7.8
35-39 ani	2938	1469	1469	9.0
40-44 ani	2828	1402	1426	8.7
45-49 ani	2346	1187	1159	7.2
50-54 ani	1827	889	938	5.6
55-59 ani	2186	965	1221	6.7
60-64 ani	2122	941	1181	6.5
65-69 ani	1355	625	730	4.2
70-74 ani	964	408	556	3.0
75-79 ani	798	292	506	2.5
80-84 ani	461	162	299	1.4
85 ani și peste	331	105	226	1.0
Structura pe sexe -%-		48.4	51.6	

Evoluția structurii pe grupe mari de vârstă indică un proces accelerat de îmbătrânire al populației, proces ce este pus pe seama unei rate ridicate a mortalității și a unei rate scăzute a natalității, care se va accentua în următorii 15 ani, conform statisticilor oficiale. De asemenea, numărul populației tinere în municipiul Sebeș se află în scădere, de la 4519 tineri în 2011 la 3881 tineri în 2015. În ceea ce privește structura pe sexe, la nivelul municipiului Sebeș: 48,4% bărbați și 51,6% femei.

Un segment important de populație aptă de muncă, segmentul cel mai activ între 20 de ani și 49 de ani caracterizează piramida vârstelor pentru municipiul Sebeș.

Evoluția pe grupe de vârstă la nivel municipal între anii 2011 - 2015

Grupe de vârstă (ani)	Populație					Trend (+ sau -)
	2011	2012	2013	2014	2015	
0-4	1978	1942	1837	1781	1684	-
5-9	1789	1852	1910	1941	1950	+
10-14	1801	1784	1779	1777	1781	-
15-19	1966	1849	1739	1717	1760	-
20-24	2553	2460	2437	2283	2121	-
25-29	2469	2447	2455	2511	2543	+
30-34	2996	2964	2807	2679	2531	-
35-39	2860	2847	2867	2935	2938	+
40-44	2567	2760	2794	2747	2828	+
45-49	1830	1831	2016	2183	2346	+
50-54	2165	2031	1936	1868	1827	-
55-59	2331	2349	2320	2279	2186	-
60-64	1619	1749	1866	2012	2122	+
65-69	1090	1133	1188	1288	1355	+
70-74	1019	1027	1004	960	964	-
75-79	685	723	740	775	798	+

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Proiect "Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Sebeș", cod 123678
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capitalul Uman (POCU) 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

80-84	432	434	451	446	461	+
85 ani si peste	278	291	299	318	331	+

Din punct de vedere etnic, populația Municipiului Sebeș este compusă din români în proporție de 83,01% și din minorități care reprezintă 5,54 % din totalul populației care și-a declarat etnia. Din punct de vedere al structurii etnice, populația dominantă a municipiului Sebeș este reprezentată de români cu un procent de 83,01%, aflată însă într-o scădere considerabilă față de cea înregistrată la recensământul din 2002 (92,54%). Aceasta este urmată de rromi cu 4,09%, germani cu 0,84%, maghiari cu 0,41%, italieni cu 0,04% , alte etnii 0,04%, persoane care nu și-au declarat etnia: 11,48%.

Populația școlară pe niveluri de educație în municipiul Sebeș este structurată pe niveluri de instruire astfel:

Elevi înscriși în învățământul preuniversitar: 4559; elevi înscriși în învățământul primar și gimnazial (inclusiv învățământul special): 2701; Elevi înscriși în învățământul liceal: 1568; Elevi înscriși în învățământul profesional: 290.

La nivelul ciclului preșcolar se observă că nu există nicio creșă. Coroborat cu faptul că în conformitate cu prevederile legale în vigoare grădinițele pot admite copii începând cu vârsta de 4 ani, această situație creează o serie de probleme atât părinților, cât și asistenților maternali care au în îngrijire copii până în vârsta de patru ani. Grădinițele înregistrează o scădere a numărului de preșcolari. Întreg personalul este calificat.

Patrimoniul natural

Municipiul Sebeș este caracterizat printr-o varietate ridicată de spații publice verzi, reprezentative la nivelul municipiului, grădini de dimensiuni mari (parcul Arini, aflat într-o stare total necorespunzătoare) sau medii (Piața Libertății, parcul Tineretului, Parcul Primăriei împreună cu zona centrului istoric, Parcul Zăvoi din Petrești). Este de menționat faptul că zona marginalizată nu dispune de astfel de amenajări.

Zonele de locuire sunt deservite de scuaruri care înglobează și locuri de joacă pentru copii. Principalul spațiu public amplu ca suprafață este Parcul Primăriei împreună cu zona Centrului istoric, care este amenajat și bine deservit de dotări de utilitate publică, specifice zonei. Alte zone ample sunt reprezentate de parcul Arini și parcul Tineretului, ambele parcuri fiind propuse pentru modernizare și dezvoltarea facilităților de agrement. Dat fiind rolul de reper, aceste spații sunt folosite și ca locuri de întâlnire pentru rezidenții zonei. În vecinătatea vestică parcului Arini se află râul Sebeș, un element de cadru natural major, care traversează întreaga localitate pe direcția nord-sud care însă nu are malurile amenajate.

Râpa Roșie reprezintă unul dintre cele mai spectaculoase obiective ale județului Alba și chiar ale României. Rezervația este situată la 3 km de orașul Sebeș, la poalele dealului Pleșii (507 m), la aproximativ 3 km de DN 1 Sibiu-Cluj. Accesul se face din centrul orașului Sebeș, spre Unitatea Militară, circa 1 km spre N, până la podul peste Râul Secaș (acces auto), după care se urcă până la baza versantului. Panorama grandioasă a Râpei Roșii este vizibilă și din șoseaua națională DN1-DN7 și autostrada A1. Râpa Roșie este arie naturală protejată

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Proiect "Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Sebeș", cod 123678
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capitalul Uman (POCU) 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

de interes național, cod: ROSCI0211, încadrare IUCN – categoria IV, tip SCI - arie geologică complexă, cu o suprafața de 25 ha conform cu Legea nr. 5/2000.

Printre alte arii de interes județean, de la nivelul Municipiului Sebeș, menționăm: Râpa Lancrămului, rezervație geologică complexă, cu o suprafața 0,5 ha și Fânețele de pe Dealul Pripoc, rezervație botanică, cu o suprafața 10 ha.

În ceea ce privește determinarea calității aerului la nivelul municipiului Sebeș a fost amplasată o stație de monitorizare a calității aerului, parte integrantă a Rețelei Naționale de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA). Stația amplasată este de tip Industrial 2, locația acesteia fiind în Sebeș, Str. Mihail Kogălniceanu (Școala Generală nr.4), indicatorii ce se determină fiind: SO₂, NO_x, CO, O₃, PM₁₀, COV.

Din Raportul preliminar privind calitatea aerului înconjurător pe anul 2016 în județul Alba, publicat de Agenția pentru Protecția Mediului Alba, reiese faptul că nu s-au înregistrat depășiri ale valorilor limită/valorilor țintă prevăzute în Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător pentru poluanții: SO₂, CO, NO₂, benzen, metale grele (Pb, Cd, Ni) - monitorizați în rețeaua locală de monitorizare a calității aerului din județul Alba.

În ceea ce privește acumularea emisiilor de pulberi (PM₁₀) din diferite surse, aceasta are cauze multiple dintre care unele sunt prezente pe tot parcursul anului – cum sunt activitățile industriale, traficul sau lucrări de construcții, iar altele sunt caracteristice perioadei de toamnă-iarnă, respectiv arderea combustibililor solizi pentru încălzirea locuințelor sau activitățile agricole specifice perioadei de toamnă. De asemenea, o contribuție majoră la creșterea concentrației de pulberi în suspensie (PM₁₀) o au și condițiile meteorologice cum sunt ceața sau calmul atmosferic, care îngreunează dispersia poluanților în atmosferă.

Având în vedere că Sebeșul se află la întâlnirea unor foarte importante căi de comunicație și transport (rutier – DN 7, DN 1, A1, A10; feroviar Magistralele 2 și 3) ne aflăm în fața unui trafic susținut, cu tranzit important, inclusiv de camioane de transport marfă. Toate acestea, alături de dezvoltarea economică din ultimii ani, cu inaugurarea unor mari capacități de producție industrială, aduc și posibile surse de poluare, ape uzate, nivel ridicat de zgomot. Existând o zonă industrială mai dezvoltată și autostradă nivel de zgomot și PM₁₀ este ridicat iar la Ministerul mediului a fost demarată procedura de achiziție a două autolaboratoare mobil, dintre care unul va fi utilizat pentru măsurarea poluării la Sebeș.

Industria de prelucrare a lemnului reprezintă de asemenea un factor de risc. Concluziile Studiului de percepție a populației Municipiului Sebeș asupra calității factorilor de mediu și starea de sănătate, realizat de INSP (Institutul Național de Sănătate Publică) și Centrul Național de Monitorizare a Riscurilor din mediul Comunitar, cetățenii au semnalat că poluarea din municipiul Sebeș se manifestă cel mai puternic în aer (96% din cetățenii interogați). În același studiu 77,56% dintre cetățeni au menționat fabrica SC Kronospan/Kronochem Sebeș SA ca sursă principală de poluare. Agenția pentru Protecția Mediului cu sprijinul autorităților locale monitorizează continuu indicatorii de calitate ai mediului.

Tendența anuală este de reducere a depășirilor valorilor-limită a principalilor indicatori de monitorizare a calității aerului din județul Alba însă în zona Sebeș este necesară

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Proiect "Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Sebeș", cod 123678
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capitalul Uman (POCU) 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

monitorizarea atentă și luarea de măsuri preventive pentru a fi evitate orice accidente tehnologice cu posibile consecințe de mediu.

Patrimoniul arhitectural și cultural

Municipiul Sebeș dispune de numeroase monumente incluse în Lista Monumentelor Istorice avizate de Ministerul Culturii, care sporesc atractivitatea localității și relevă potențialul de dezvoltare turistică al zonei. În continuare enumerăm câteva din monumentele, siturile arheologice, istorice și de arhitectură cuprinse în Lista Monumentelor Istorice: Incinta fortificată a orașului, Poarta de N a Cetății, Turnul semicircular, Turnul octogonal, Turnul cismarilor, Turnul croitorilor, Poșta veche, Școala Generală 2, Primăria Municipiului, Biserica evanghelică, Capela cimiterială, Biserica „Învierea Domnului”, Mănăstirea romano-catolică „Sf. Bartolomeu”, Biserica „Adormirea Maicii Domnului”, Ansamblul fostei biserici evanghelice (turn-clopotniță și incintă fortificată din sec.XIV-XVIII), Petrești, în cimitirul evanghelic, Casa memorială L.Bлага - Lančrăm, Așezare de epoca bronzului la „Râpa Roșie”, Situl arheologic de la Sebeș „Podul Pripocului”, Situl arheologic de la Petrești „Groapa Galbenă”, Așezare romană la Răhău „Budirăul Ciobănelului”, Situl arheologic de la Răhău „Dealul Șipotelor”.

Municipiul Sebeș deține un patrimoniu considerabil de monumente istorice și obiective turistice și beneficiază de numeroase atracții turistice culturale (ce pot fi cuprinse în cadrul unor circuite mai ample de vizitare a obiectivelor similare din Transilvania), o bază de spații de cazare care să susțină în continuare dezvoltarea turismului, dar și activități industriale care să susțină turismul de business.

Valea Sebeșului reprezintă o atracție turistică prin prisma turismului activ dar și din perspectiva turismului etnografic, datorită așezărilor rurale unde se mai practică încă o serie de activități tradiționale (țesutul, prelucrarea lemnului, pictura).

În zona Sebeșului se practica următoarele tipuri de turism:

- **Turism istoric:** Cetatea dacica – (Căpâlna); Situl arheologic Pianu de Jos; Situl arheologic Tartaria; Casa Barcsay sec. XVIII (Săliște); Cetatea Greavilor - sec. XIII-XVI (Gârbova); Cetatea Urișilor sec. XIII-XV (Gârbova); "Sfânta Cruce" (Sebeș); Conacul Bethlen - sec.XVIII (Cut); Cetatea Călnic (1269 – Călnic).
- **Turism religios:** Biserica Evanghelică sec. XIII-XV (Pianu de Jos); Biserica de lemn „Cuvioasa Paraschiva” - 1780 (Pianu de Sus); Biserica de Piatra sec. XIII (Ceru-Bacainti); Biserica Adormirea Maicii Domnului sec. XIX (Șibot); Bazilica romanica - Bergkirche - sec. XIII (Gârbova); Biserica Evanghelică (Sebeș), Biserica Romano-Catolică "Sf. Bartolomeu" (Sebeș), Biserica ortodoxă „Adormirea Maicii Domnului" (Sebeș); Casa Binder (Sebeș), Biserica Veche (Sebeș), Biserica „Schimbarea la fata" (Sebeș), Biserica „Sf. Gheorghe" (Sebeș).

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Proiect "Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Sebeș", cod 123678
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capitalul Uman (POCU) 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

- **Turism activ:** terenul de golf de la Pianu de Jos, Rezervația Naturala Oul Arșiței de la Recea (Săliște), Cheile Lazului (Săsciori), Pădurea de pini din Laz (Săsciori), Pietra Zmeilor (Săsciori), Gaura Zmeilor (Săsciori), Slemea Tonii (Săsciori), Pietra Tomii (Blandiana), Șoseaua Transalpina (Munții Parâng).
- **Turism etnografic:** 1. școlile populare de meșteșuguri de la Laz (Săsciori).
- **Alte atracții:** Muzeul Ioan Raica (Sebeș), Râpa Roșie (Sebeș), Turnul Studentului, Turnul Croitorului (Sebeș).
- Alt tip de turism practicat în Municipiul Sebeș este **turismul de business** ce a luat amploare odată cu revigorarea producției industriale, fapt ce s-a reflectat în clasificările superioare ale spațiilor de cazare noi construite.

În Municipiul Sebeș activează un număr de 12 structuri de cazare turistică având o capacitate de cazare turistică de 548 locuri. În anul 2014 numărul de înnoptări în Municipiul Sebeș a fost de 26,3 mii, reprezentând doar 12% din totalul înnoptărilor înregistrate la nivelul Județului Alba. Luând în considerare relația dintre capacitatea de cazare în funcțiune și utilizarea efectivă a acesteia de către turiști pe anul 2014, se poate observa că gradul de ocupare efectivă a capacităților de cazare în Municipiul Sebeș este de doar 20.62%, fapt care înseamnă că există o capacitate de cazare efectivă, mai mult decât suficientă în acest moment.

În anul 2016 numărul de înnoptări în Municipiul Sebeș a fost de 40.763. Ca urmare a măririi capacității de cazare în oraș dar și ca urmare a existenței unei intense activități culturale și a practicării turismului de business, în prezent se constată o îmbunătățire a modului de valorificare turistică reieșit din datele statistice cu privire la numărul de sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică.

Locuirea și accesul la utilități

În ceea ce privește repartitia populației în interiorul municipiului sunt identificate trei zone cu densități ridicate datorate tipologiei de locuire. Astfel ies în evidență trei zonele de locuințe colective:

Cartierul Lucian Blaga, Cartierul Valea Frumoasei și Cartierul M. Kogălniceanu. Cu excepția acestor trei zone de locuințe colective, municipiul este caracterizat de o locuire individuală izolată pe lot, folosind parcele de tip rural cu o adâncime de peste 50 m. În funcție de adâncimea parcelarului și de modul de ocupare a lotului, zonele de locuire individuală sunt subdivizate în trei categorii:

- Locuințe izolate pe lot cu parcele care au adâncime de peste 80 m (preponderent zona centrală și partea de nord a orașului)
- Locuințe izolate pe lot cu parcele care au adâncime între 50-79m (preponderent partea de Sud până la str. Horea și str. Câmpului)

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Proiect "Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Sebeș", cod 123678
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capitalul Uman (POCU) 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

- Locuințe izolate pe lot amplasate pe parcelări rectangulare care nu exced raportul lățime-lungime de $\frac{1}{2}$. (preponderent zone noi dezvoltate în partea de sud după str. Horea și str. Câmpului).

Având în vedere atât modul de utilizare a terenului (pentru funcțiunea de locuire) cât și repartiția populației în funcție de circumscripțiile electorale, se observă faptul că cea mai mare parte a populației locuiește în zonele de sud-est și nord-vest. Zona centrală este cel mai puțin populată dat fiind numărul mare de funcțiuni de interes public și un procent de ocuparea a terenului foarte scăzut (loturi cu adâncime de peste 80m).

În ceea ce privește densitatea populației, municipiul Sebeș are 209 locuitori/km², aproape o treime în comparație cu reședința de județ, Alba Iulia, care are o densitate de 612 loc/km². Acest fapt rezultă, în primul rând, din tipologia locuirii, în cea mai mare parte caracterizată de locuințe individuale, cu un front compact la stradă, însă izolate pe loturi cu o adâncime medie de 50 m (80 m în centrul istoric). Singurele zone care se apropie de o densitate de 30 loc/ha sunt cele trei nuclee de locuințe colective și eventual cartierul de romi din partea de sud-est a orașului. Celelalte zone, cum ar fi partea nordică a orașului (exceptând cartierul M. Kogălniceanu) nu depășesc o valoare a densității de 15 loc/ha.

Municipiul Sebeș este inclus în Atlasul zonelor urbane marginalizate din România, elaborat de Banca Mondială. Conform Atlasului, 5% din totalul populației trăiește în zone marginalizate. Studiul identifică în municipiul Sebeș două zone marginalizate principale, o zonă de tip „slum” cu case și o grupare de locuințe sociale, ambele amplasate la periferia orașului.

La nivelul ZUM au fost identificate, prin vizualizarea la fața locului, un număr de 712 locuințe unifamiliale, cu regim de înălțime Parter, pe structura de: cărămidă, zidarie.

În ceea ce privește accesul la utilități la nivelul Municipiului Sebeș, alimentarea cu apă a Municipiului Sebeș se face din Amenajarea Obrejii de Căpâlna situată pe valea râului Sebeș, prin conducta magistrală de transport care furnizează apă din sistemul microregional al județului Alba. Municipiul Sebeș dispune de un sistem centralizat de alimentare cu apă potabilă și de o rețea de canalizare aproape completă și în același timp complexă.

În municipiul Sebeș, alimentarea populației cu energie termică nu este centralizată. Majoritatea locuitorilor dețin sisteme de încălzire în locuințele proprii, precum centrale termice pe gaz natural sau echipamente ce utilizează energie electrică. Prin urmare, alimentarea locuințelor cu energie termică pentru încălzire se face în sistem individual (centrale termice proprii). În ceea ce privește termoficarea unităților economice, centralele termice deținute sunt în general de capacitate redusă și pot fi utilizate doar pentru consumul propriu de încălzire și nevoi tehnologice. Ansamblul de locuințe de pe bulevardul Lucian Blaga, ansamblul Aleea Parc, ansamblul Aleea Lac, ansamblul Valea Frumoasei, nu au centrale termice de cartier – clădirile fostelor centrale termice au momentan altă destinație. Aceste cartiere de locuințe își asigură agentul termic pentru prepararea apei calde menajere și încălzire prin intermediul centralelor proprii de apartament sau de scară.

Municipiul Sebeș este alimentat cu energie electrică din Sistemul Energetic Național prin intermediul a două stații de transformare de 110 / 20 kV și 110 / 6 kV. Consumatorii casnici, social - edilitari și agenții economici sunt alimentați cu energie electrică prin

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Proiect ”Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Sebeș”, cod 123678
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capitalul Uman (POCU) 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

intermediul a 46 posturi de transformare. Cele 46 posturi de transformare sunt alimentate de liniile electrice de medie tensiune LEA 20 kV ce înconjoară orașul, LEA I, LEA II și LEA III. În partea centrală a orașului și în zonele noi de locuințe, liniile electrice de medie tensiune ce alimentează posturile de transformare respective sunt montate subteran (LES). Societățile comerciale din oraș au instalate posturi de transformare proprii, iar micii consumatori și consumatorii casnici sunt alimentați cu energie electrică prin intermediul rețelelor de 0,4 kV existente în oraș, montate atât aerian pe stâlpi de beton cât și subteran.

În prezent municipiul Sebeș este echipat cu rețele de distribuție a gazelor naturale ce deservește consumatori casnici, clădiri social - culturale și agenți economici. Alimentarea cu gaze naturale pe teritoriul municipiului Sebeș se face din câmpurile gazifere ale Transilvaniei. Conducta VEST III are o lungime de 60 de km. La nivelul rețelei de alimentare cu gaze naturale se semnalează disfuncții: fie rețelele sunt uzate sau incomplete fie acestea necesita înlocuiri.

Serviciul de salubritate al municipiului Sebeș (precolectare, colectare, transport și depozitare deșeurilor municipale) se desfășoară sub controlul, conducerea sau coordonarea autorităților publice locale. Municipiul Sebeș a încheiat contract de concesiune pentru serviciul de salubritate cu S.C. GREENDAYS SRL. Totodată, Municipiul Sebeș a aderat la Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „SALUBRIS ALBA” pentru realizarea managementului integrat al deșeurilor la nivelul județului Alba, asociație care are rolul de a reprezenta și promova interesele comunităților locale în legătură cu înființarea, organizarea, reglementarea și chiar finanțarea serviciilor publice aferente gestionării deșeurilor din județul Alba. La nivelul Municipiului Sebeș au fost amplasate 8 platforme subterane de colectare a deșeurilor în cartierele Valea Frumoasei, Aleea Parc și Mihail Kogălniceanu.

Din bilanțul teritorial observăm faptul că cea mai mare suprafață a intravilanului este ocupată de locuințe și funcțiuni complementare acestora (aprox. 40%), de spațiile verzi (aprox. 20%) și de zonele industriale și de depozitare (aprox. 16%), reieșind astfel zonele cu potențial ce trebuie valorificate prin amenajarea și întreținerea spațiilor verzi, întreținerea unităților industriale și sporirea calității vieții locuitorilor.

Profilul economic (ocupare și mediul de afaceri la nivel local)

Accesibilitatea ridicată și potențialul orașului transilvănean au atras de-a lungul timpului atenția multor investitori, atât autohtoni cât și străini. Astfel, municipiul Sebeș este un centru economic în continuă dezvoltare, în care investițiile străine reprezintă o pondere foarte importantă.

Investițiile străine au venit atrase de infrastructură (intersecția a doua drumuri naționale de maxima importanta DN1Bucuresti-Brasov-Sibiu-Cluj-Oradea si DN7 București-Pitești-Rm.Vâlcea-Sibiu-Deva-Timișoara, intersecția a doua tronsoane de autostrada existenta si viitoare în perioada imediat următoare Pitești-Sibiu-Deva-Timișoara-Arad și Sebeș-Turda-Oradea, proximitatea coridorului IV Pan-European pentru calea ferata, aeroporturi la Sibiu 50 km si Cluj 110 km), de muncitorii calificați și de facilitățile fiscale

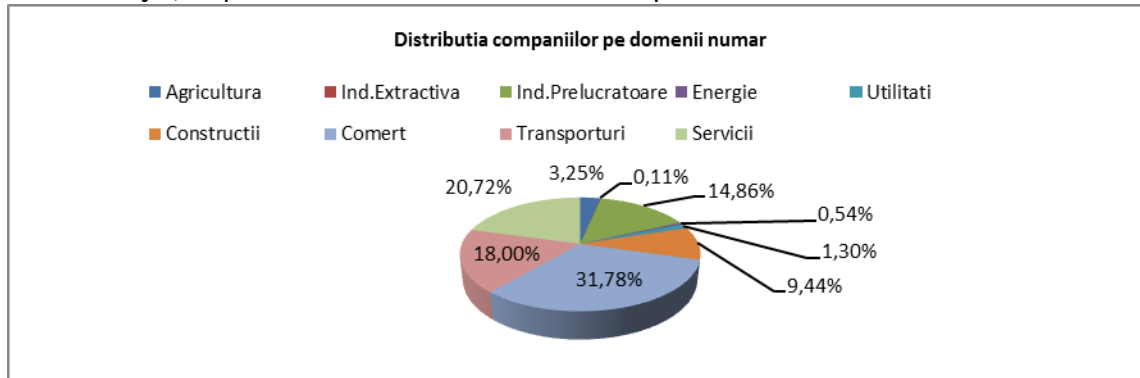

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Proiect "Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Sebeș", cod 123678
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capitalul Uman (POCU) 2014-2020

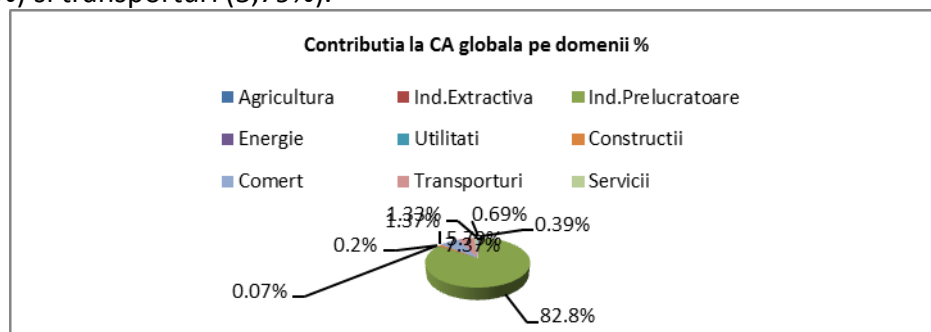
oferite de autoritățile locale. Printre ele, reducerea de aproape 10% la sută la plata taxelor către bugetul local. În total, sunt aproximativ 1.300 de firme în Sebeș, din care active 923 companii, unde șomajul se apropie de zero (2% în prezent, cu un număr real de șomeri de 321 persoane).

Sintetizând la nivelul principalelor sectoare și ramuri economice, ramura cea mai bine reprezentată este comerțul (31,78% dintre companiile active), urmată de ramura serviciilor (20,72%). Însă, deși după numărul de agenți economici, ponderea cea mai mare o are comerțul, după cifra de afaceri cel mai mare aport îl au firmele din domeniul industrial.

Daca numărul real de firme este preponderent mai mare în sectoarele de comerț (31,78%), servicii (20,72%) și transporturi (18%), situația este total diferita în funcție de sectoarele care au cea mai mare contribuție la cifra de afaceri globală realizată de mediul economic din Sebeș.

În 2014, companiile din Sebeș au raportat o cifra de afaceri totala de 4.800.459.265 lei (peste 1 miliard de euro, aproximativ 0,64% din PIB național), totalizând un număr de 10.768 angajați. La realizarea acestei cifre de afaceri, cea mai mare contribuție o are sectorul industrial (producție industrială), reprezentata de doar 137 de firme din totalul de 923 active, dar care generează 82,8% din cifra de afaceri globala, fiind apoi urmata de comerț (7,37%) și transporturi (5,79%).

Industria prelucrătoare (producție industrială) este destul de variată, acoperind aproape toate segmentele de activitate, pornind de la prelucrarea lemnului și

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

industria mobilei și continuând cu industria pielăriei și a ciorapilor, toate acestea fiind ramuri cu tradiție pe plan local.

La nivelul municipiilor din județul Alba, se poate observa faptul că rata de ocupare a forței de muncă în anii 2013 și 2014 prezintă o tendință ascendentă, deși a avut fluctuații în perioada 2009-2012 (creșteri și scăderi de la an la an), pe fondul crizei economice.

Municipiul Sebeș are o creștere constantă a ponderii salariaților din totalul populației stabilă din anul 2010 și până în anul 2013 când aceasta scade cu 1.03%.

Procentul șomerilor din totalul populației stabile din Municipiul Sebeș scade în prima perioadă (2010-2011), după care crește lent până în anul 2012. După anul 2012 și până în anul 2013 procentul șomerilor din totalul populației stabile scade iar, de la un procent de 3.12% la unul de 0.51%.

	Număr populație stabilă	Număr șomeri	Procentul șomerilor din populația stabilă
Anul 2014	32445	724	2.23%
Anul 2015	32500	874	2.69%
Anul 2016	32526	164	0.51%

În cadrul industriei prelucrătoare activează un număr de doar 137 companii, din care cele mai multe sunt în industria ușoară – textile, pielărie, încălțăminte (36), industria construcțiilor metalice (22), industria lemnului și industria alimentară (18), industria mobilei (14).

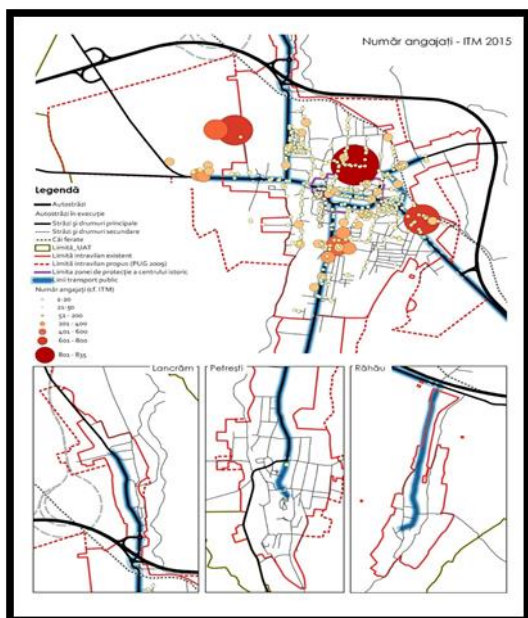
Industria prelucrătoare totalizează 6501 angajați la nivelul anului 2014, reprezentând 60,37% din totalul angajaților din Sebeș în mediul privat.

Dintre aceștia, cele mai mari ponderi în funcție de numărul de angajați le dețin industria lemnului (42,33%), industria ușoară – textile, pielărie, încălțăminte (21,61%) și industria alimentară cu 9,03% din totalul angajaților din sector. La nivelul întregului municipiu, cele trei domenii reprezintă: industria lemnului (25,56%), industria ușoară – textile, pielărie, încălțăminte (13,05%) și industria alimentară (5,45%), adică 44,06% din totalul angajaților în mediul privat din Sebeș, cu alte cuvinte aproape jumătate din angajații din mediul privat activează în aceste trei ramuri industriale.

Un alt aspect relevant îl reprezintă ponderile destul de mari ale unor companii în asigurarea locurilor de munca. **Acest fapt denota o vulnerabilitate pe termen lung a municipiului în ceea ce privește echilibrul forței de muncă**, în contextul în care, în scenariul negativ, una din primele 10 companii își încetează activitatea. Închiderea uneia dintre primele 10 companii angajatoare în Sebeș ar putea conduce la o creștere a șomajului cu 2-3%.

Dezechilibrul în ceea ce privește locurile de munca și dependența mediului economic de anumiți agenți economici și anumite investiții este exprimat și mai clar de următoarea situație, prezentată în tabelul de mai sus:

5 companii realizează aproape 75% din toată cifra de afaceri realizată la nivelul

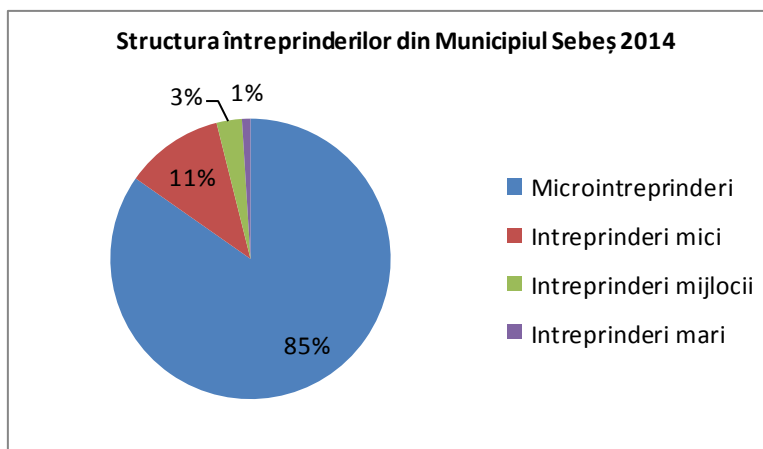

municipiului și dețin în același timp 30% din locurile de munca.

Analiza economiei locale a Municipiului Sebeș, pe sectoare și ramuri economice, s-a realizat pe baza informațiilor obținute de la Primăria Municipiului, de la Oficiul Registrului Comerțului Alba și din surse publice.

În ceea ce privește localizarea angajaților și astfel a locurilor de muncă, putem constata o concentrare a acestora în zona industrială de vest (DN1-DN7) și în sud spre Petrești (DN67C). Companiile cu 21-50 de angajați se grupează preponderent în zona centrală, în apropierea cartierului Kogălniceanu și în lungul DJ106K (nord-estul orașului). Companiile cu mai puțin de 20 de angajați se grupează în aceleași zone (exceptând DJ106K).

Sursă grafic: INS Tempo

Structura de tipurilor de

întreprinderi în jurul anului 2014, în funcție de numărul de angajați și cifra de afaceri, are în vedere existența a 782 microîntreprinderi, 105 întreprinderi mici, 27 întreprinderi mijlocii și 9 întreprinderi mari.

Instituții locale și servicii publice

Educație. În Municipiul Sebeș, de-a lungul anilor populația a fluctuat diferit în funcție de nivelul de școlarizare, determinând astfel raporturi diferite elev-profesor.

În ceea ce privește învățământul preșcolar, în Municipiul Sebeș se găsesc 12 unități de învățământ pentru preșcolari care se împart în grădinițe de stat cu program normal (7), grădinițe de stat cu program prelungit (4) și 1 grădiniță privată. Astfel, fiecare unitate găzduiește o rată de aproximativ 15 elevi/educator, prin urmare situația este ceva mai bună decât cea națională unde raportul elevi/profesor în cadrul învățământului preșcolar este 17.

Învățământul primar și gimnazial, inclusiv cel special, înregistrează cel mai mare raport elevi/profesor din întregul sistem de învățământ din Municipiul Sebeș, prin urmare, la fiecare profesor revin aproximativ 23 de elevi. În total se găsesc 6 unități școlare cărora le revin aproximativ 174 de cadre didactice și 2701 de copii.

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Proiect "Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Sebeș", cod 123678
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capitalul Uman (POCU) 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

În Municipiul Sebeș activează 4 licee, cu o populație școlară totală de 1568 elevi și un raport de 15 elevi/profesor, medie aproximativ egală cu cea națională.

Sănătate. Printre facilitățile publice de sănătate din Municipiul Sebeș se numără, pe lângă singurul spital, Spitalul Municipal Sebeș, 19 cabinete medicale individuale publice, 2 cabinete medicale individuale private și 11 farmacii/puncte farmaceutice private și unul public.

Spitalul Municipal Sebeș are 231 de paturi spitalizare continuă și alte 15 paturi spitalizare de zi și 8 paturi însoțitori, asigurând servicii medicale pentru orașul Sebeș și un număr de 15 comune.

Serviciile medicale sunt asigurate de o echipă ce reunește peste 263 de angajați, dintre care 56 sunt medici cu specializare în toate ramurile medicale de bază.

Asistență Socială. SPAS Sebeș este subordonat Consiliului Local și Primarului Municipiului Sebeș conform organigramei aprobate de Consiliul Local și are, la nivel local, rolul de a identifica și de a soluționa problemele sociale ale comunității din domeniile: protecția copilului, a familiei, a persoanelor singure, a persoanelor vârstnice, a persoanelor cu handicap și a oricăror persoane aflate în nevoie.

Centrul de Zi Petrești cu sediul în Petrești. Conform datelor din luna noiembrie 2017 beneficiază de serviciile centrului un număr de 40 de copii. În ceea ce privește numărul personalului angajat, Centrul de zi are un număr de 7 angajați.

Centrului de Zi pentru Persoane Vârstnice Sebeș. În prezent la Centrul de Zi pentru Persoane Vârstnice Sebeș sunt înscriși 180 beneficiari.

Centrul de Îngrijire la domiciliu pentru Persoane Vârstnice. În prezent beneficiază de servicii de îngrijire la domiciliu un număr de 32 de beneficiari.

Căminul pentru persoane vârstnice Sebeș. În prezent beneficiază de servicii de îngrijire la domiciliu un număr de 40 de beneficiari.

Compartiment Pregătire și Servire masă-cantină Socială. În prezent beneficiază de serviciile Cantinei Sociale un număr de 20 persoane. Centrul de Zi pentru persoanele cu Dezabilități. Capacitatea maximă a centrului este de 20 locuri – 10 copii și 10 adulți.

Locuri de joacă, locuri de parcare, parcuri, facilități sportive, de agrement și similare, timp liber. Municipiul Sebeș este caracterizat printr-o varietate ridicată de spații publice verzi, reprezentative la nivelul municipiului, grădini de dimensiuni mari (parcul Arini) sau medii (Piața Libertății, parcul Tineretului, Parcul Primăriei împreună cu zona centrului istoric, Parcul Zăvoi din Petrești).

Aceste parcuri reprezintă areale de atracție la nivelul municipiului, fiind utilizate pentru activități de recreere de către locuitori sau turiști. În vecinătatea vestică parcului Arini se află râul Sebeș, un element de cadru natural major, care traversează întreaga localitate pe direcția nord-sud.

Zonele de locuire sunt deservite de scuaruri care înglobează și locuri de joacă pentru copii. Principalul spațiu public amplu ca suprafață este Parcul Primăriei împreună cu zona Centrului istoric, care este amenajat și bine deservit de dotări de utilitate publică, specifice zonei.

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Proiect "Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Sebeș", cod 123678
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capitalul Uman (POCU) 2014-2020

UNIUNEA EUROPEANĂ

Municipiul Sebeș dispune de numeroase monumente incluse în Lista Monumentelor Istorice avizate de Ministerul Culturii, care sporesc atractivitatea localității și relevă potențialul de dezvoltare turistică al zonei. (Incinta fortificată a orașului, Poarta de N a Cetății, Turnul semicircular, Turnul octogonal, Turnul cizmarilor, etc.)

Transport public. Serviciile de transport public din Municipiul Sebeș și din localitățile aparținătoare sunt operate de către S.C. Livio Dario S.R.L., societate care efectuează transport public de persoane în baza câștigării licitației demarate de Primăria Municipiului Sebeș. Există contract de atribuire în gestiune delegată a serviciului de transport public local de persoane prin curse regulate în municipiul Sebeș, nr. 141/18.06.2010, dar care nu atinge străzile cuprinse zona marginalizată Sebeș.

Grupul de Acțiune Locală Sebeș

Proiect "Implementarea Strategiei de Dezvoltare Locală a Municipiului Sebeș", cod 123678
Proiect cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Capitalul Uman (POCU) 2014-2020